

КАНАДА – країна мисливців

Про традиції мисливства та культуру полювання
Північної Америки

ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО КАНАДУ? ЩО ЦЕ КРАЇНА НА ПІВНОЧІ АМЕРИКИ, НА ПРАПОРІ КЛИНОВИЙ ЛИСТОК, СТОЛИЦЯ ОТТАВА, А ЩЕ КАНАДА – ДРУГА ЗА ВЕЛИЧИНОЮ ТЕРИТОРІЇ КРАЇНА В СВІТІ, ЇЇ КОРДОН ІЗ США – Є НАЙДОВШИМ КОРДОНОМ У СВІТІ. ТАМ Є НІАГАРСЬКИЙ ВОДОСПАД, НЕЙМОВІРНІ ОЗЕРА, МЕШКАЮТЬ ЛОСІ, ЛОСОСІ ТА, ЗВИЧАЙНО, ТАМ НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА. А ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО МИСЛИВСТВО У КАНАДІ? ТА МАЙЖЕ НІЧОГО, ХІБА ПРО ТЕ, ЩО ТАМ ПОПУЛЯРНЕ ПОЛЮВАННЯ НА ГУСАКА, А ПОПУЛЯЦІЯ ЛОСЯ МАЙЖЕ 700 ТИС. ГОЛІВ. ХОЧЕТЕ ДІЗНАТИСЬ БІЛЬШЕ, ТОДІ ВПЕРЕД.

Завдяки двом мисливцям – українцям, які переїхали до Канади відкривати для себе Новий Світ, ми перенесемося на інший континент та побачимо, як там живуть люди і які цінності вони сповідають.

Отже, у нас у гостях **Віталій Скринник** (провінція Онтаріо) та

Володимир Змаженко (провінція Квебек), які розкажуть нам про Канаду із середини.

Канада – федеральна країна, яка складається з 10 провінцій і трьох територій. Площа країни майже 10 млн кв. км, а населення 37,5 млн. У кожній про-

вінції є свій Уряд і Міністерство природних ресурсів (*Min Natural Resources and FC*). До Мінприроди входить кілька ділів: науки про Землю, екологічний відділ, корисних копалин, інновацій та енергетичного сектору. Ще кілька та лісова служба. Мінприрода саме і управляє та контролює мисливство. Активних мисливців загалом, у Канаді 1,3 млн, цифра постійно зменшується. Наприклад, в 1960 році налічувалося аж мільйон осіб, що полювали на водоплаваючих птахів. Нині ця цифра зменшилася до 100 тис. Цей процес відбувається по всій Канаді: багатшими стають багатшими, вони вже не хочуть

чати свій вільний час та кошти на те, щоб сидіти у болоті, чекаючи качку, або бродити лісом у пошуку лося, люди знаходять інші джерела харчування та комфортніші способи отримання адреналіну. Це тенденція у Канаді і нею дуже занепокоєна влада. Чому? Розкажемо далі.

– Охороняють природу і слідкують за мисливцями – офіцери з охорони природи – це фактично лісові поліцейські, які підпорядковуються відділу лісової служби Мінприроди. Вони забезпечені вогнепальною зброєю, необхідним спорядженням, єдиною системою радіозв'язку, а головне – мають повноваження поліцейських. За потреби можуть зупиняти транспорт, затримувати порушників, арештовувати їх і не тільки за недотримання лісового, мисливського чи природоохоронного законодавства, а й за будь-які порушення правопорядку. У розпорядженні цієї служби є все: автомобілі, квадроцикли, снігоходи, катери і навіть гелікоптери. Тому браконьєрства в країні мало. Тим більше, що ціни на дозволи добування дичини та риболовлю – мізерні, вони дають можливість кожному канадцю отримати і максимум задоволення, і м'яса стільки, що ти його не з'їси. Штрафи та позбавлення права полювання і риболовлі на кілька років – не варті того, – запевняє **Володимир Змаженко**. – Тому, випадки браконьєрства, які тут і трапляються – це більше ментальна проблема окремої людини, у таких людей щось не так у голові. На жаль, до списку цих людей потрапляють і вихідці з наших країн. Місцевий канадець цим займатись не буде і іншим не дозволить, бо це зазіхання на народне, а значить, і на його власність. Крім браконьєрства, у Ка-

наді суворо карається законом не використання добутої дичини. Тобто якщо ти добув ведмедя, зняв з нього шкуру і покинув у лісі псуватись, то ти будеш мати серйозні проблеми з поліцією, навіть якщо дичина зіпсувалась у тебе вдома і ти її викинув у смітник – це вважається адміністративним правопорушенням і за це сильно карають.

– Лісова поліція і такий порядок недешево обходиться державі, але країна, яка немає такої служби, втрачає набагато більше. Утримання одного офіцера з охорони природи обходиться платникам податків близько 200 тис. дол. на рік, – продовжує тему **Віталій Скрипник**. – Я мисливець із 20-річним стажем, у Канаді живу вже майже п'ять років, нині оселився у провінції Онтаріо – це центр країни з найбільшим населенням – 14,5 млн людей та площею в 1 млн кв. км, це як півтори України. 75% площі провінції займають ліси та болота – це величезна територія, яку охороняють лише 280 лісових поліцейських. У мене, до речі, теж є досвід роботи у цій службі й зараз я планую розвиватись у цьому напрямку, продовжити навчання, бо вже маю лісівничу освіту, здобуту в Канаді. Тут до лісівників, мисливців, я вже не кажу про офіцерів з охорони природи, ставляться з особливою повагою. Усі розуміють, що вони займаються необхідною справою і без них не буде ні природи, ні дичини в ній. Лісові поліцейські – це не українські егері чи екоінспектори, це ціла система відібраних, спеціально навчених, оснащених і озброєних, у тому числі, правами, службовців. З ними ніхто не сперечається і не чинить опору, бо знають, чим це загрожує. Перед цією службою всі рівні, вони можуть накрити як

ціле угруповання злочинців з усіма ланцюгами, так і вистежити у хашах браконьєра-одинака. Якщо такі виявляються високопосадовцями тощо, то їхня кар'єра на цьому закінчиться і вони понесуть відповідальність та покарання, як будь-який громадянин країни. І це не казки чи фантазії – це реальність цієї країни. Звичайно, велику допомогу цій службі надає населення, повідомляючи про ті чи інші випадки порушення законодавства. Це не доноси, не ганебне явище, як прийнято вважати у нас на батьківщині, – це показник свідомості й рівня розвитку суспільства. Ганьба – це мовчати, коли на твоїх очах хтось порушує закон, навіть твій знайомий.

Щодо власності на землю, то в Канаді є громадська земля і є приватна територія. Громадських територій, які належать державі, близько 90% і вони загальнодоступні, в тому числі, для полювання. Такого поняття, як мисливське господарство, тут взагалі не існує. На громадських землях немає користувачів мисливських угідь, як в Україні. Є колективи, є клуби, але вони не орендатори чи користувачі угідь. Щоб полювати, достатньо пройти мисливські курси, отримати дозвіл на зброю і купити державний дозвіл (ліцензію) на полювання на певну дичину в певній провінції. Про це ще поговоримо далі.

– У Канаді кошти від дозволів, пов'язаних із мисливством, йдуть на охорону природи провінції, де вони видавались. Але ці надходження – це краплина в морі для бюджету країни, наприклад, у провінції Онтаріо, уряд на цих зборах у минулому році заробив 70 млн дол. Разом з тим, інші інвестиції в охорону природи – державні та благодійні внески громадських організацій, звичайних канадців вимірюються мільйонами. При цьому влада країни чітко розуміє, що мисливська економіка, це не тільки ліцензії, а ще й все, що з тим пов'язано: готелі, логістика, торгівля тощо, все це вимірюється сумою близько »

» 2–2,5 млрд дол. на рік, – уточнює Віталій. – Щодо ліцензій. Система працює не так, як у нас. Дозвіл держави на добування великої дичини в громадських мисливських угіддях мисливцю треба «виграти» самому. Перед сезоном полювання мисливець на електронному державному ресурсі (www.huntandfishontario.com) подає заявку на бажані ліцензії, а далі відбувається розіграш. Якщо йдеться про дозволи на вовка, оленя і ведмедя, то ця лотерея – умовна, тому що бажаних менше, ніж пропозицій, – ніхто не залишається без ліцензії. Є, звичайно лось – самий бажаний для більшості мисливців трофей, от там уже має значення фортуна, – переконує Віталій. – Ліцензії на популярні види дичини – недорогі. Наприклад, у моїй провінції Онтаріо за 220 доларів США мисливець може придбати дозволи на добування майже всієї дичини, яка тут водиться, – дрібної дичини впродовж року та великої (ведмедя, оленя та лося). За сезон за цими ліцензіями мисливцю можна добути двох ведмедів, двох оленів і лося. Більше того, набої та зброя у Канаді значно дешевші, ніж в Україні, а мінімальна заробітна плата в нашій провінції становить – 11, а середня близько 20 дол. США на годину, тому полювання більш ніж доступне. Щоб мисливцю заробити на всі дозволи та ліцензії на рік, треба попрацювати у задоволення всього два дні.

– Щодо приватних угідь, то у Канаді є підприємства, які займаються біотехнією та організацією мисливства на певній території під чітким контролем держави. Площі мисливських угідь у Канаді дуже великі й їх важко обслуговувати – значні витрати і малі прибутки, тому бажаних цим займатись мало. Там, де працюють ці підприємства, дичини значно більше, ніж у громадських угіддях, якісний сервіс, але це і коштує. Там полюють переважно туристи і заможні мисливці, – розповідає Володимир. – Але все ж таки більшість канадців віддають перевагу

громадським угіддям, дичини вистачає всім, помірні ціни на дозволи. У середньому, за статистикою, пересічний канадець на полювання витрачає 1850 дол. США на рік, але це, звичайно, залежить від розміру гаманця. Я, наприклад, у минулому році взагалі, крім ліцензій, нічого не купував, протягнув на позаминулорічних запасах (посміхається). А ліцензії тут може дозволити собі кожен. Наприклад, дозвіл на лося коштує близько 42 дол. США, на оленя та ведмедя – 35, вовка та койота – 8. Дрібна дичина – 18 дол. на рік, куди входить полювання на рябчика, зайця, енота, опосума, лисицю і навіть скунса. Додатково треба придбати за 12 дол. США загально канадський дозвіл на водоплавну дичину, сюди ж входить північно-американська слуква. Риболовний дозвіл – 18 дол. на рік. Придбавши таку ліцензію ти впродовж сезону полюєш хоч кожного дня, але дотримуючись норм добування, термінів та інших правил мисливства. Більше того, якщо відкритий сезон, то мисливець може одночасно полювати на всю дичину, на яку у нього є дозволи. От і задайте собі питання: «У чому сенс займатись браконьерством у цій країні?»

Щодо норм добування, то на добу, наприклад, канадської казарки можна взяти – 5–10, білого гусака – 20 голів, білолобого – 5, качки – 6 голів, лиски та кулика по 10 голів, орябка – 5 голів кожного з трьох видів, зайця біляка – 5 голів. За статистикою, популяція качок

тут становить близько 50 млн канадської казарки – 10 млн, бі – 15 млн. Це реальні цифри, Північній Америці дуже серйозно ставляться до обліків, особ птахів. Відповідно цим дослідженням, популяції мисливських г нині збільшуються.

– Обліки птахів у Північній ріці проводяться завдяки ме науково-дослідних станцій постійній основі працює 65 станцій і ще кілька сотень тимових, які активізуються у п час. Це серйозна науковс тема, яка займається, крі ліків, ще й вивченням зон м та гніздування перелітних Там задіяні великі кошти – йони доларів, у першу чер лонтерських та громадськ родоохоронних організа знанням справи ділиться і – Що стосується великої д то тут створено багато «п для фіксації дичини, відб нетичного матеріалу та с ДНК, вивчення генофонду Наприклад, щодо вивченн ляції лося, то тут є спеціа манди фахівців, які за доп гелікоптерів шозими пр його облік. Є програма по му ведмедю – мисливців з ють здавати у спеціальні л торії перший примочар з кожної добутої особини. ссавців мають супутнико давачі й навіть відеокам шії, що дозволяє отрим симально точну інформа раціон харчування, сере

мешкання, відстежити сезонні міграції та ареал перебування конкретних видів тварин. На підставі всіх цих наукових досліджень враховують стан популяції і ліміти добування. У Канаді виключена ситуація, щоб, наприклад, міністр природи на пару з громадським активістом, без підстав та наукових досліджень внесли б лося до Червоної книги. Та й підстав у Канаді для заборони полювання, навіть на якийсь окремих вид – немає. Чисельність дичини – велика, наприклад, тільки в провінції Онтаріо чорного ведмедя нараховується близько 100 тис. голів, з яких добувають – 25 тис., оленя білохвостого 400 тис., добувають – 65 тис., канадського лося – 88 тис. голів, з них вилучати дозволено 8000 особин на рік, але реально добувається близько 4000 особин.

Полювання на велику дичину з вогнепальною зброєю відкрите з середини жовтня до середини грудня і у цей період обов'язково всі мисливці вдягають помаранчеві жилети і головні убори. Весною з 1 травня до 15 червня та восени, з 15 серпня по 30 жовтня проходить полювання на чорного ведмедя. У Канаді при бажанні майже кожного місяця можна на когось полювати. Але найбільше видів дичини, на які дозволено полювати, звичайно, восени. Майже цілий рік дозволене полювання на рябчика, зайця, койота, вовка,

лисицю, ворону. Навесні та восени – на гусей, індика та ведмедя. Є у Канаді й нічне полювання на енота та опосума з собакою, але вони не популярні.

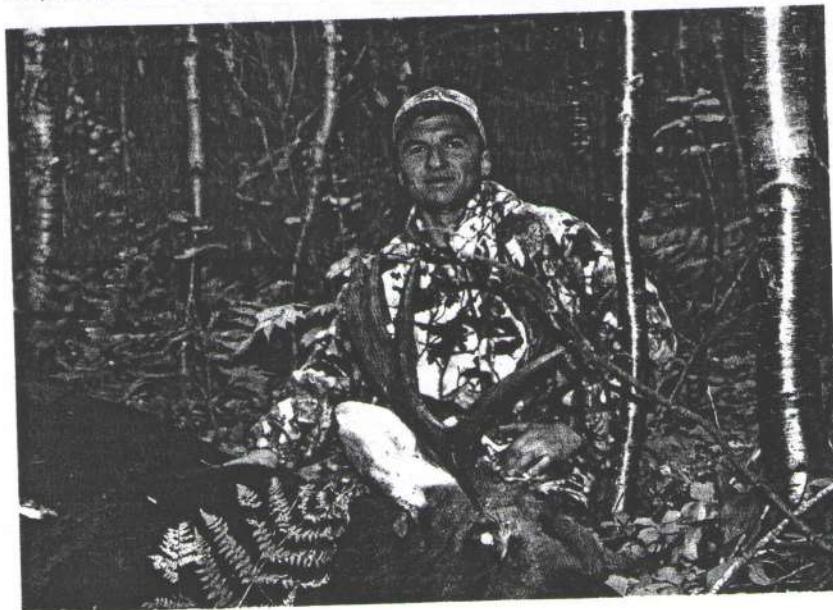
– У Канаді всього всім вистає – і дичини, і угідь. На відміну від України, найпопулярнішим тут є саме індивідуальне полювання на велику дичину – ведмедя, лося та оленів, їх кілька видів, а ще на індика, орябка, кількох видів гусей, качок, зайців. Але щодо лося, то у нас, у Квебеку, – це окрема історія, – поспішає поділитись цікавим Володимир. – Коли починається сезон полювання на нього, то це подія року, на кшталт національного свята. В містечках тиждень не побачиш людей – всі в горах від малого до старого. Навіть закриваються деякі підприємства на цей період, бо всі прямують до лісу шукати свого лося. Батьки вчать дітей як знайти, добути та розробити лося, діти – із захопленням цьому навчаються, і це передається з покоління до покоління. У нас на кожній автозаправці, магазині, можна придбати мінімальний набір для полювання на лося, набіи, спорядження, приманки тощо.

– Є, звичайно, і колективне полювання на копитних, але це не те, до чого звикли українці – ніякого загону. Тут його просто не реально зробити, – продовжує Володимир. – У такому полюван-

ні беруть участь кілька мисливців, які вистежують, наприклад, лося, добувають його і разом займаються транспортуванням добутої дичини. Зазвичай, такий колектив місцевих мисливців полює на конкретній ділянці мисливських угідь і, негласно, з поваги до товаришів по захопленню, інші мисливці не полюватимуть там. Хоча, за законом, як ми вже розповідали, ліс – громадський, і належить усім. Мисливських угідь багато, тому канадці мирно співіснують один з одним, війн за угіддя не буває в принципі.

– Таке модне нині в Україні слово «діджиталізація», в Канаді вже реалізоване навіть у мисливстві. Тут всі документи, дозволи, ліцензії можна отримати онлайн через акаунт мисливця на державному ресурсі (www.huntandfishontario.com) і тримати все у смартфоні. Цього достатньо, щоб у контролюючих органах не виникало до мисливця жодних питань. Роздрукувати ліцензію на принтері вдома все ж таки прийдеться, але тільки якщо ви йдете на лося, оленя чи ведмедя.

Кожен мисливець у канадських провінціях має друкований або електронний щорічний збірник «Полювання» (для Онтаріо можна знайти на: www.ontario.ca/document/ontario-hunting-regulations-summary) у якому зібрані всі правила, терміни, види дичини, ціни тощо. В ньому можна знайти всю необхідну інформацію, навіть про те, скільки зібрано мисливських податків та зборів, у тому числі, від реалізації ліцензій. Влада звітує скільки з цих коштів було витрачено на охорону, відтворення, наукові дослідження тощо. В країні є чітка позиція, що мисливців має бути багато, бо чим їх більше, тим більше відрахувань у фонд охорони природи. Така позиція у більшості розвинутих країн світу. Наприклад, у Франції, яка має таку ж площу, як Україна, налічувалось 1,3 млн мисливців, але останній час ця цифра почала зменшуватись і влада країни пішла на те, щоб проводити безкоштовні курси »

» для мисливців та видавати безкоштовні посвідчення, тільки б не втрачати чисельність мисливців, за рахунок яких відбувається фінансування охоронних заходів, – переконані наші співвітчизники.

– Стати мисливцем у Канаді теж дуже просто. Щоб отримати право полювання, у кожній провінції існують свої правила, але, взагалі, вони мають одні принципи. Якщо ви мисливець-турист, то вам можуть організувати полювання у той же день, але обійдеться воно у кілька разів дорожче, ніж на це витрачають місцеві. Якщо ви переїхали до Канади на ПМЖ, то вже за шість місяців отримуєте статус резидента і маєте право пройти кількаденні мисливські курси, вартість яких 260 дол. США. Ці курси дозволять вам отримати статус «місцевого» мисливця і придбати дозволи на полювання та луком і арбалетом на загальних підставах. Курси дуже прості й цікаві, багато навчально-методичних матеріалів, усе засвоюється легко. До речі, 30% абітурієнтів – жінки. Після курсу із мисливського мінімуму та володіння зброєю, складаєш два іспити. Тест із 70-ти питань знань теорії та практичну частину з володіння мисливською зброєю, – пояснює Володимир.

– Щоб отримати право володіти вогнепальною мисливською зброєю, окрім проходження мисливських курсів, необхідно теж

прожити у Канаді 6 місяців. Якщо ці умови виконані, одразу біжите заповнювати анкету на отримання дозволу. Знаходите двох поручителів, які своїми підписами засвідчують, що ви адекватна людина і законслухняний громадянин та відправляєте заявку до поліції. Платите за її послуги 50 дол. США і якщо все гаразд, то через два місяці отримуєте поштою довгоочікуване посвідчення на право мати вогнепальну мисливську зброю. Термін цього дозволу 5 років, – продовжує розповідати Віталій. – Але не треба плутати, це не дозвіл на володіння якогось конкретного ствола з конкретним номером – це дозвіл мати мисливську зброю, у будь-якій кількості. Зброю можна купити стільки, на скільки вистачить коштів і її не треба реєструвати, як в Україні. Ніхто не знає скільки її у мисливця, не контролює її номерів та зберігання. Тут навіть немає такої вимоги – зберігання в сейфі і немає такого поняття – «власник конкретної рушниці чи карабіна». Зброю можна просто взяти у сусіда чи знайомого і у поліції до вас не буде жодних питань, головне – мати посвідчення на право володіння та використання вогнепальної зброї. Але якщо хтось, не приведи боже, поскаржиться, що ти поводишся зі зброєю необережно чи не належно її зберігаєш, то відразу виникнуть серйозні проблеми з поліцією і тебе гарантовано позбавлять цього права мінімум на рік.

Придбати мисливську зброю в власність дуже просто. Маєш дозвіл, у будь-якому зброярському магазині, навіть через інтернет можна замовити рушницю, карабін, арбалет чи лук, які звичайно поштою прийдуть до вас додому. Ціни на зброю відомих виробників тут нижчі, ніж в Україні. Рушницю обійдеться вам майже вдвічі шевше.

Полювати зі зброєю у Канаді можна вже з 12 років, але до 16 – тільки у присутності дорослого мисливця. Тут навіть продаються мисливське спорядження зброю для дітей, повноцінна, але меншого розміру і калібру, навіть дівчачі карабіни – рожого кольору. Для нас це виглядає як якесь диво, але то є канадська реальність.

– Я, як власник арбалета та лука, дещо розповім про полювання з цією зброєю у Канаді – не втримався Володимир, – нувальник такої зброї. – Таке полювання не тільки дозволене, а й популяризується владою, має певні переваги. Наприклад, при полюванні на лося мисливцю з метальною зброєю (лук та арбалет) можуть на 9 днів рахувати вистежувати сохатого, то хто використовує вогнепальну. Враховуючи, що полювання з арбалетом та луком дуже важке заняття, то мисливців-кураторів у ці дні значно менше, ще один бонус.

Щодо противників цього полювання в Україні, які покритиковані, що цей вид полювання начебто, сприяє збільшенню браконьєрства і підранків, тим'яко кажучи, хибна думка і існує тільки у країнах, де мисливство у стагнації. Головна перешкода цього полювання – можливість побачити звіра зблизька, від нього, бо оптимальна відстань влучного та потужного пострілу до 30-ти метрів. Постріл з такої відстані має не меншу руйнівну силу для тканин тварини, як і постріл з рушниці, але раневий ефект який спричиняє наконечник часної стріли, що розкривається, не залишає дичини жодних ш

у порівнянні з кулею. А щодо браконьєрів, то треба просто мати ефективну службу охорони природи і все, – констатує Володимир. – Не повірите, але в Канаді дозволено полювання з петлями. І йдеться не про траперів (мисливців-промисловиків) – то взагалі привілейована «каста» і про них окрема розмова. Петлі дозволено ставити звичайним мисливцям, але тільки на зайців, діаметр петлі не повинен бути більше за 100 мм, товщина мідного дроту – 0,22–0,24 мм. Спіймати щось крім зайця на таку петлю не реально, та й самого зайця не так просто, тому популярності такий вид полювання немає.

– Ще одна дивна річ – це те, що у Канаді для полювання майже не використовують собак, у класичному його розумінні. 90% мисливських собак, яких тут тримають – це ретривери. Потрібні вони тільки для того, щоб відшукувати добуту дичину чи підранка. Тут немає клубів, які займаються організацією змагань та випробувань мисливських собак, але всі собаки мають документи і чиповані. Проходять виставки, але екстер'єрні характеристики, не кажучи вже про робочі якості цих собак, далекі від тих стандартів, до яких звикла Європа, – із сумом констатує Віталій. – У мене в Україні був собака і тут я теж хочу завести. Відповідь на питання, чому у Канаді на такому рівні мисливське собаководство, дуже проста – тут майже не існує такого поняття, як загігнне полювання (лише незначні групи на півдні провінції), в канадських хащах – це просто не реально.

Щодо перебування собак в угіддях, то поліція ставиться до цього дуже прискіпливо. Якщо офіцер з охорони природи побачить будь-якого собаку, який, тим більше, переслідує дичину, і за 500 метрів від неї не буде її власника, то він має повне право відстріляти собаку. У кращому випадку собаку відловляють і щоб його «вкупити» прийдеться заплатити до 1,5 тис. дол.

На останок дещо цікавеньке про мисливську кулінарну культуру канадців.

– Ще одна відмінність від українських традицій це те, як у Канаді вживають дичину. Якщо ви вполювали, наприклад лося, то спочатку його потрошать, безпосередньо у лісі, після чого вивозять з угідь. Наступного дня знімають шкуру, а тушу ділять на чотири частини, які підвішують у спеціальній «холодній кімнаті» (температура 2–4° С і відповідна вологість). Там м'ясо проходить стадію первинної ферментації 12–14 днів. Це дуже важливий момент, бо після цього дозрівання, м'ясо, навіть старої тварини, стає ніжним і соковитим. У Канаді є ресторани, які пропонують м'ясо з 21-денним терміном ферментації і стейки з такого м'яса тут дуже популярні й цінуються. Але повернемося до нашого лося, що дозріває, – продовжує Володимир. – Після витримки м'ясо відвозиться до м'ясників, у яких є все необхідне обладнання і вони на ваше замовлення роблять з м'яса все, що забажаєте: будь-якого виду стейки, фарш, ковбасу, сосиски, гуляш, якщо треба – копчять і якісно запаковують. Така дичина набуває зовсім іншого рівня естетики споживання. І коштує вся ця

переробка не так вже й дорого. Але воно того варте.

Підбиваючи підсумок, спробуємо відповісти на запитання: «У чому ж секрет такого ставлення до мисливства і мисливців у Канаді?» Мабуть, головне – це те, що у місцевих жителів відсутнє таке поняття: «Це громадське – значить нічье». Кожен сприймає природу, як національне надбання, і обережно її, як свою власність, не дозволяючи комусь зазіхати на неї – нищити чи привласнювати. Жоден мисливець не проїде повз, якщо він побачить, що хтось порушує закон. Це ставлення до природи і законів передається із покоління до покоління, від батьків – дітям, і головним джерелом такого виховання є, звичайно, родина. В канадських школах з 5-го по 7-й клас у дітей є спеціальний урок – «Птахи та звірі нашого краю», де вивчаються всі види місцевих тварин, їхні поведки, сліди тощо. Кожної осені вони їдуть у табір, де з гідми-педагогами на практиці вивчають живу природу. Тут у кожного канадця є розуміння: що таке природа, а що таке мисливство і що воно значить для природи. У Канаді до мисливців ставляться з повагою, тому що у суспільстві знають, що мисливцям можна довіряти, вони турбуються про природу та витрачають власні кошти, які йдуть на її збереження. Влада теж має чітке розуміння і кореляцію, що де існує культура полювання, там є звірина, а де немає мисливців, то там порожньо.

Висновки робіть самі...

Роман НОВИКОВ,
при підтримці каналу
Євгенія БУРКОВА
«KingDom Hunter»

МЕЦЕНАТИ

МИСЛИВЦІ ПРОТИ COVID-2019

Польська мисливська асоціація підсумувала роботу своїх мисливців, які активно долучилися до підтримки установ, що борються з загрозою розповсюдження пандемії коронавірусу. У результаті роботи Асоціації на місцях було виготовлено і передано 351 тис. масок. Також мисливцями було передано майже 21 тис. шоломів для лікарів та медсестер, які працюють під загрозою

контакту з інфікованими людьми. Крім того, лікувальні заклади отримали від мисливців 543 захисні комбінезони, а також понад 500 літрів антибактеріальних, антивірусних і дезінфікуючих рідин. Було надано 20 озонаторів для очищення повітря в закритих приміщеннях. Польські мисливці також передали лікарням дві машини швидкої допомоги і 14 комп'ютерів для дистанційного навчання учнів.

Члени Асоціації мисливців організували кампанію «Оленина для медика» і надали понад пів тонни оленини лікарям, тисячу регенеративних страв і 5000 пляшок мінеральної води. У фінансовому еквіваленті допомога мисливців медикам становить більше 2 млн злотих (14 млн грн). Фінансування здійснюється виключно за рахунок коштів приватних мисливців і не субсидується іншими установами. **F&H**

Правила перспективного мисливства

Німеччина – мисливські традиції та правила, що вражають

М И ВЖЕ НЕ РАЗ РОЗПОВІДАЛИ ПРО ПРАВИЛА ПОЛЮВАННЯ ТА ВІКОВІ ТРАДИЦІЇ НІМЕЦЬКИХ МИСЛИВЦІВ. МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО НІМЕЧЧИНИ Є НАЙРОЗВИНЕНІШИМ У ЄВРОПІ, ГОЛОВНИМ ПОКАЗНИКОМ ЦЬОГО, ЗВИЧАЙНО, – КІЛЬКІСТЬ ДИЧИНИ, ЩО ДОБУВАЄТЬСЯ. У НІМЕЧЧИНИ – ЦЕ НЕЙМОВІРНІ ЦИФРИ, ОСОБЛИВО ПО КОПИТНИХ.

За мисливський сезон у Німеччині добувають більше 1 млн голів козулі, 75 тис. голів оленя європейського, 65 тис. голів лані, 650 тис. кабана тощо. В Україні немає навіть такої чисельності дичини, не кажучи вже про добування. За останні 30 років кількість мисливських ліцензій, що реалізують-

ся німцями, збільшилась на 25%. Це говорить тільки про те, що чисельність при такому інтенсивному використанні біоресурсу продовжує збільшуватись. Знаючи педантичність німців і виконання ними всіх правил і законів – можна бути впевненим, що це все реальні показники, а не висмоктані

з пальця. Німеччина – країна, яка монструє, що мисливське господарство може розвиватись і бути таким багатим і продуктивним.

У мисливській Німеччині є чого цікавого і децо ми розповісти читачам.

Народжені у трав

Напередодні косіння трав мисливські фермери запрошують мисливців із собаками для того, щоб зловити дитинчат козулі, які ле-

траві. Собаки знаходять такі «гнізда», підводять до них своїх господарів, а ті вже обережно переносять малечу на вже скошене неподалік поле. Там козенят невдовзі відшукують мами – швидко і безпомилково виходять на свого малюка. Уявляєте, якими чутливими повинні бути собаки, які роблять таку важливу справу, адже малюка, як кажуть знавці, майже не пахнуть. А ще такий пес не може бути агресивним, аби дуже обережно підходити до беззахисних дитинчат. У Німеччині такому пошуку навчають спеціально відібраних собак, а для цього підходять далеко не всі, тому такі «чотирилапі розвідники» дуже цінуються.

До слова, серед собак із такими рідкісними якостями опинилась і лабрадорка-ретриверка українського розведення *Anny Goldrays*. А історію цю з гордістю розповів власник її мами **Максим Золотов** – пристрасний мисливець і любитель собак. Проживає він у Черкасах, більше 25 років займається мисливством, а також є одним із засновників Українського клубу мисливських ретриверів, який об'єднує мисливців із собаками цієї породи з усієї країни. Про деякі звички та традиції німецьких мисливців він знає не з переказів – сам кілька разів на рік відвідує Німеччину. Полює там зі своїми друзями, порівнює із нашою Україною та багато чому дивується. Своїми спостереженнями він охоче поділився з кореспондентом «Лісового і мисливського журналу».

Наші ретривери за кордоном

Отже, *Anny Goldrays* народилася у першому посліді лабрадорки-ретриверки Тіси у Черкасах, а опинилася у Німеччині зовсім не випадково. Максим розповів, що більше 10 років його фірма співпрацює з німецькими компаніями. Зрозуміло, що з часом серед зарубіжних партнерів з'явилися і справжні друзі, які поділяють його любов до собак та полювання.

Свого собаку – чорну лабрадорку-ретриверку Тісу Максим обожає, називає її унікальною.

– Нині вона єдина ретриверка в Україні, яка має дипломи зі всіх видів змагань на дичину (качка, перепел, куріпка, фазан, деркач, волон,

кров'яний слід), – розповідає Максим Золотов. – У системі ФМСУ Тіса – польовий чемпіон України, в системі КСУ – Інтерчемпіон. Більш титулованого лабрадора зараз в Україні не існує. Тіса не тільки чемпіон, а й вправний мисливець і дуже полюбає їздити зі мною на полювання.

Першим досвідом Максима Золотова, як заводчика, стали цуценята улюблениці Тіси та кобеля Рея – собаки друга Максима. Дві дівчинки поїхали у Німеччину.

– Там на них очікувала просто карколомна кар'єра, – розповідає Максим. – Для німецьких континентальних лягавих, таких як: курцхаар, дратхаар, у Німеччині існують профільні випробування – HZP, VGP. Навіть німцям із їхніми собаками скласти ці іспити досить непросто. Наскільки мені відомо, першими і поки що єдиними лабрадорами, які здали ці випробування з дуже високими оцінками, стали наші «дівчатка» – дві доньки Тіси. Дівчатка дуже хороші – чистокровні, у них прекрасні батьки. До того ж, вони потрапили в руки досвідчених людей, справжніх мисливців, які ставляться до собак з великою любов'ю та увагою. Тому є такий результат.

З одним із німецьких партнерів – Робертом, у Максима склалися дружні стосунки. Роберт часто запрошує Максима на полювання до себе у землі Бранденбург, у районі Потсдаму, де вони у складі дружньої компанії полюють на кабана. Максим зізнається, що в Україні він за 25 років свого мисливського стажу не бачив стільки дичини, скільки у Німеччині за кілька днів полювання.

– Щоб мати право полювати в приватних угіддях, мисливці купують річну ліцензію за 1 тис. євро. Зарплата кваліфікованого робітника – 1,5 тис. євро на місяць, менеджера – 3–4 тис. євро, тому 1 тисяча – невеликі гроші. Заплативши їх, вони мають можливість полювати в цих угіддях упродовж року. Якщо порівнювати з Україною, то у нас вартість ліцензії на одного кабана коштує близько 5 тис. грн, й то не факт, що ти її реалізуєш, тому в Німеччині виходить полювати набагато дешевше, якщо поррахувати полювання за рік і їх результати. Крім 1 тис. євро, впродовж року кожен мисливець має встановити свою вишку самостійно або замовити у фахівців за окрему

плату. Обов'язково кожен мисливець власноруч займається біотехнією в мисливських угіддях, розвозить зерно тощо. Так само це робить і власник угідь.

За словами Максима, полювання в Німеччині відрізняється тим, що сезон полювання взагалі не закривається. На самця козулі полюють цілий рік, крім, зрозуміло, періоду розмноження. А на кабана та хижаків, то полювання у них відкрите завжди.

Не можна стріляти свиноматок із поросятами. Можна добувати тільки самця кабана дорослого або молодих підсвинків. Полюють на кабана, в першу чергу, для того, щоб споживати м'ясо у їжу, частину його викуповує мисливець, а частину реалізують через торгівельні точки. Мій товариш на одну річну ліцензію здобув 27 кабанів. 60% німців вживають у їжу дичину, – розповідає Максим Золотов. – В Україні ж на кабана полюють, зазвичай, облавним способом. Його гонять собаками, найчастіше лайками, гончакми, використовують гладкоствольну зброю. У Німеччині полюють індивідуально, з вишок, нарізною зброєю з використанням оптики.

Наш співрозмовник акцентував увагу на тому, що приїхати на полювання до Німеччини йому, як туристу, не склало ні яких труднощів – все прозоро, швидко і без зайвих формальностей.

– До господарів угідь мене привіз німецький товариш, він сказав іншим мисливцям колективу, що я його друг з України, мисливець, і буду полювати з ним і під його відповідальність. Більше ніхто ніяких питань не ставив, – пояснив Максим. – Разом з тим, якби я сам приїхав до Німеччини і захотів відвідати полювання, то мені б прийшлося оформити мисливський квиток, це б коштувало близько 100 євро – за переклад мого українського посвідчення мисливця. Також необхідно було б придбати разовий дозвіл на відстріл, який коштує невеликих грошей. Хоча для німців процедура отримання мисливського квитка не така й проста. Щоб його отримати, мій товариш рік навчався на мисливських курсах, серйозно готувався до іспитів, які включають знання першої меддопомоги, біології тварин, законодавства, зброї тощо. Також треба здати іспит із влучності стрільби з вогнепальної зброї.

» Вдале полювання

– У німців немає такого розуміння: стріляю все, що бачу. Таке у них просто не вкладається у голову, – продовжує Максим. – Навіть, якщо то «наші німці», вони вже виховані там законом і діють виключно за встановленими правилами.

Коли ми полювали з моїм товаришем, трапилося так, що кабана поранили і він побіг до яру, який розташований на сусідній приватній території. Мисливці повели себе дуже обережно. Хлопці залишили карабіни в машині й озброїлись пістолетами, які дозволені в Німеччині для добирання підранка. Якби вони були в чужих угіддях із карабіном – це було б браконьєрство і загрожувало б найімовірнішим штрафом. А з короткоствольною зброєю – це добір підранка. Крупнокаліберний пістолет чи револьвер дуже зручна зброя для підбору підранка, але в українських реаліях про таке можна тільки мріяти.

Не дивлячись на те, що полювання у Німеччині продовжується увесь рік, дичини в угіддях достатньо, – стверджує Максим. – Більше того, поголів'я диких тварин постійно зростає, і в цьому заслуга тільки мисливців. Добувають німці стільки і тільки кого дозволено, оберігають маточне поголів'я, підгодовують тварин, створюють для них усі умови для розмноження. Чим далі від'їжджаєш від України на захід, тим частіше зустрічаєш вишки уздовж доріг, полів, лісів. Гуляють козулі, олені... У нас немає ні доріг, ні вишок, ні козуль. Німці навіть на

дорогах дбають про диких тварин – обгороджують автобани, роблять над ними і під ними переходи для дичини.

Свіжування

Після того, як добули кабана, продовжує свою розповідь Максим, поїхали на базу. Там все обладнано для свіжування. Є там спеціальні місця для цього за всіма нормами гігієни і стандартами ЄС. Мисливці приїжджають туди, обробляють свою здобич, знімають шкуру з туш, м'ясо складають у морозильні камери. Кожен пакунок має стікер із відповідними даними. Пробу свіжини разом з биркою відвозять до ветеринара. Якщо його на місці немає, пакунок залишають у спеціально відведеному місці. Таку процедуру має провести кожен мисливець. Години за дві телефонує ветеринар та повідомляє результати аналізу. Тільки після цього можна вживати м'ясо дичини.

Ставлення до мисливства

Захопився Максим темою мисливства ще з дитинства. Спершу – з книжок, які раніше залюбки читав кожен школяр: Майн Рід, Жюль Верн, Фенімор Купер. Як каже Максим, ця література зацікавлювала лісовою та мисливською романтикою. На полювання наш співрозмовник став ходити одразу після армії. Великий вплив на вподобання Максима мав його батько – завзятий мисливець. Таким же виявився і тесть. Як то кажуть, обминути цю захоплюючу справу у Максима

шансів майже не було, і ставлення нього до мисливства відповідне.

– Якщо наші так звані зоозахники уявляють собі, що полювання це невпинна стрілянина по дичині, це глибока омана. Можна ходити годин із собакою і навіть не побачити дичини або зробити пару пострілів перепелу чи фазану. Можна провести чотири години у засідці та годувати комарів і піти лише з однією качкою розмірковує Максим Золотов. – С полювання – відпочити на природі, об'єднатися з нею. Якись, дуже ці інстинкти в собі знайти. Якщо не бажання полювати – ідіть до лісу грибами або на риболовлю, але мене – це справа менш динамічна. Мені до душі саме полювання, можна милуватися навколишньою природою та вистежувати звіра.

Максим вважає, що власний бачок, особливо, мисливської породи, це особлива категорія людей, досить належить і він сам, жартома називаючи себе «хворим на голову». Але зрозуміти це треба так: любов господаря до свого собаки настільки велика, іноді можна забути про себе, а про вірного чотирилапого друга.

Ось приклад. У Черкаській області водиться дикий фазан. Багато мисливців приваблює полювання цим красивим птахом. Максим просує до себе друзів із різних кінців країни, щоб разом вийти на полювання та добути кількох таких птахів. Полювання дозволено на фазанів тільки у жовтні-грудні, тому прийняти не всіх. Є норма: за один день можна «взяти» не більше трьох фазанів. Як думаєте, про що більше говорять мисливці на такому полюванні? Про фазанів... Кожен називає свого собаку, зазначає всі його спроби знайти здобич. Будь-які помилки баки виявляються набагато швидше, ніж отримані трофеї.

– Я – суддя Федерації мисливського собаківництва по групі «ретривери, спанієлі». Три роки були київські змагання по качках, ніхто не стажувався, – згадує Максим. Один із учасників, мій добрий друг, послизнувся і впав, всі чинили хрускіт. Я біжу, ламаю гілки, зробивши йому шини. Намагаюся зафіксувати перелом його руги, тільки відмахнувся і каже: «Видиш, у мене собака працює!». Тобто

ка працює – це головне, а рукою будемо потім займатися. Ось такі люди.

Собаче питання

До речі, щодо собак, у Німеччині і тут є свої особливості. Процедура отримання паспорта на мисливсько-го собаку в Німеччині здивує не одного мисливця.

– У нас, щоб отримати паспорт на собаку, треба просто прийти зі своїм собакою у відповідну організацію, якщо пес входить у групу, яка вважається мисливською – цього достатньо, щоб дали документ.

У Німеччині ж собака повинен скласти іспит. Німці взагалі дуже люблять іспити. Там навіть щоб рибу ловити, потрібно пройти випробування. Діти складають екзамен, щоб на велосипеді їздити... Деякі німецькі закони звучать для нас незвично, навіть дивно, але вони дуже виправдані. Адже велосипедист – такий же учасник дорожнього руху, як і всі інші, і повинен знати та дотримуватися правил. Отже, щоб отримати свої перші права на велотранспорт, німецькі школярі складають іспити з 12 років.

Не навчений собака будь-якої породи в угіддях може завдати багато шкоди. Те, що собака повинен скласти іспит спочатку, у них це – обов'язково. Більше того, якщо мисливець зі своїм собакою перебуває в мисливських угіддях без документів на полюванні, йому загрожує величезний штраф – 25 тис. євро.

Ще особливість: в Україні до полювання допускаються виключно чи-

стопородні собаки, а у Німеччині дозвіл отримують і метиси.

– Мені, як кінологу, це не дуже подобається, – зазначає наш співрозмовник. – З іншого боку, логіка в цьому є – якщо собака все вміє робити, чому б і ні?

А от чого точно немає в Україні – це таких людей, як Йохан, з яким Максиму вдалося поспілкуватися під час затримання підранка.

– Якось ми на полюванні в Німеччині не могли знайти кабана-підранка. Зателефонували Йохану, – згадує Максим. – Людина о другій годині ночі прийшла з собакою – ганноверським гончаком. У Німеччині поширені породи гончих, які працюють по кров'яному сліду, зокрема, ганноверські та баварські гончаки. Він із собакою швидко знайшов підранка, чим нам дуже допоміг.

Тож у Німеччині традиції полювання та мисливці відрізняються від наших. У нас, як правило, заганяють звіра на мисливця під постріл. У них – полюють переважно з нарізною зброєю, з вишок або з підходу індивідуально. Мисливці відповідальні, дотримуються закону, браконьєрства майже немає. Розуміють, що за задоволення треба платити. Німці дуже прискіпливо відносяться до деталей, до безпеки. Підранків підбирають спеціально навчені собаки, яких колективу або мисливському господарству надають безкоштовно. Утримують та годують собак-шукачів такі люди як Йохан. У них непростий обов'язок, тому що їм можуть у будь-який час доби зателефонувати, і вони повинні взяти собаку і терміново відправлятися на «службу».

Тетяна ФІЛІПОВА

ЛІКНЕП

МИСЛИВЦІ – ГОЛОВНІ ГЕРОЇ

Кількість мисливців у Німеччині зростає, як й зацікавленість полюванням. В Україні ситуація не така райдужна, але ЗМІ все частіше звертає увагу на тему мисливства. За останні роки число запитів преси про полювання і мисливців збільшилася більше, ніж удвічі. Мисливці часто стають головними героями у сюжетах ТБ та у публікаціях. Але як виглядати професійно перед мікрофоном та камерою? Які слова підбирати і які юридичні пастки слід оминути? Як правильно представляти мисливську галузь у ЗМІ? Пересічні мисливці не дуже на цьому розуміються, це стосується і керівників мисливських господарств. На відміну від України, у

Німеччині приділяють увагу цій проблемі і кожен охочий може відвідати семінар «Перед мікрофоном і камерою», який

пройде у вересні. Організаторами заходу є Німецька асоціація мисливців (DJV) у співпраці з Державною мисливською асоціацією Hesse (LVJ Hessen) і журналістським центром Herte. Крім знань про Закон «Про пресу та ЗМІ», основна увага на семінарі приділятиметься практичним заняттям перед мікрофоном і камерою. Кожному учаснику буде надано можливість попрактикувати професійні інтерв'ю, а досвідчені доповідачі дадуть практичні поради. В Україні давно назріли такі семінари для працівників мисливської та лісової галузі, але хто візьме на себе таку ініціативу? **F&H**